

● În „ROMÂNIA LITERARĂ”, nr. 46/17 nov. 2006, Mircea Mihăieș se angajează în dispută cu Liviu Turcu, fost ofițer DIE, apărând pozițiile lui Patapievici și Tismăneanu. Alex. Ștefănescu scrie despre „generația inspirată” (contrapunct la „expirată”, lansată de unii juni teribiliști) referindu-se la cartea lui Marius Sala,

Portrete (Ed. Universității din Suceava). Cosmin Ciotloș, necruțător, îl „pulverizează” de astă dată pe Horia Gârbea. Să vedem opera viitoare a tânărului combatant. Felix Aderca este prezent în paginile de mijloc ale revistei, datorită neobositei strădăni a lui D. Hincu. Mai citim texte interesante de Margareta Șipoș, Ioana Pârvescu, ca și informații despre Jonathan Littell, premiat recent cu Goncourt. Un apărător demn al lui Tismăneanu este și Cristian Teodorescu. Regretăm că printre revistele primite la R.L. nu este amintită și revista noastră pe care, credem, redacția R.L. o primește cu regularitate. În nr. 47/24 nov., regretatul Lucian Raicu își „prelungeste” existența cu „Scrisoare din Paris”, scriind: „A visa înseamnă... a gândi într-un fel mult mai profund”. Nr. 48/1 dec., dedică un larg spațiu memoriei lui Lucian Raicu (semnează George Bălăiță, Nicolae Breban, Matei Călinescu, Liviu Ciocărlie, Ilie Constantin, Gabriel Dimisianu, Ileana Mălăncioiu ș.a.). Remarcăm o recenzie a lui Albert Kovacs despre cartea lui Liviu Cotorcea, *Avangarda rusă*, fenomen manifestat în toate artele (Diaghilev, Stravinski, Kandinski, Hlebnikov, Burliuik, Severianin, Gumiliov, Ahmatova, Harms, Chagall, Mandelstam, Meyerhold ș.a.)

● În „OBSERVATOR CULTURAL”, nr. 90/16 nov., Carmen Mușat protestează cu dreaptă măsură față de discriminarea propusă de un „nou val” ce consideră, generalizant, generațiile anterioare ca „expirate”. Liviu Ornea semnează tableta „Miciurini” (de la numele unui botanist glorificat în U.R.S.S., în interbelic) despre învățământul tehnic, universitar. În nr. 91/23 nov., D. Tepeș scrie despre Paul Goma: „Spusele lui au o tonalitate clar antisemită”. Încercând să găsească explicații, prietenul lui Goma nu

poate nega o evidență. În nr. 92/30 nov., aflăm că regizorul Al. Solomon a fost premiat la Festivalul „DaKino 16”. Catrinel Popa recenzează cartea lui Matei Călinescu: *Eugene Ionesco - teme identitare și existențiale* (Ed. Junimea).

● În „CULTURA”, din 16 nov., citim un interviu acordat de scriitorul Marc Lévy (o nouă „stea” a literelor franceze) lui Cătălin Sturza. Din păcate, interviul nu aduce informații utile cititorilor pentru cunoașterea acestui autor de succes, cu patru romane traduse în România. În nr. 49/23 nov., Augustin Buzura semnează editorialul „Nepoții Căpitanului”, în care își exprimă opiniile antilegionare, de mare actualitate. Citând din Charles Danzig, autorul spune: „E o rușine să taci și să lași barbarii să vorbească”. Mai citim un articol de Jean Starobinski: „Autorul și autoritatea”.

● În *REVISTA „22”*, nr. 872/21 nov., este prezent S. Damian cu o expunere despre contradictoriul Heidegger (n.n. - oare nu ne ocupăm prea mult de contradicțiile unor oameni care „credeau” și „nu credeau”?). Burschi Gruder deapănă „amintiri... din altă lume”. Textul este savuros. Autorul - un valoros grafician, cu o îndelungată carieră în publicațiile românești. Petre Iancu scrie despre „Recrudescența extremismului de dreapta european”. Printre altele menționează că, în Germania, fiecare al șaselea cetățean visează la un nou „Führer”, iar 25% își doresc „un partid unic, autoritar”. Cum o fi la noi? În nr. 873/28 nov., semnează articole Andrei Cornea, Gh. Schwartz (referitor la restituiri de proprietăți), Andrei Oșteanu (prelegere de la Congresul European de Istorie a Religiei - București, 20-23 sept. 2006). La „Noi apariții”, este prezentat volumul *Pogromul de la Iași (28-30 iunie 1941)*, editat la Polirom de Institutul Național pentru Studierea Holocaustului. Regretabilă este alăturarea unei cărți apărute la Ed. Antet, care are la activ cărți de „dezinformare”, ca și recenta: *Marile conspirații ale lumii*. Cine o fi plătit reclama?

● Răsfoim revista „HISTORIA”, nr. 55 din 2006 (director Ion Cristoiu). Citim despre „rebeliunea legionară din 22-23 ianuarie 1941”, dar nici un cuvânt despre pogrom. Pe autor, prof. univ. dr. Ion Calafeteanu, nu-l interesează acest „aspect”. Articolul despre asasinarea savantului Nicolae Iorga este corect, sub aspect istoric, dar ultima frază îl aruncă în absurd: „În încheiere, rămânem cu întrebarea: care asasini au fost mai odioși: legionarii... sau comuniștii?”. Autor: prof. dr. Mihail Maxim. Între două rele nu avem alege, așa este normal, căutăm binele. Interesant, articolul despre „maccarthismul” din anii '50 în S.U.A. Prof. univ. dr. Mircea Duțu elogiază Mișcarea Legionară, care îl susținea pe mitropolitul Gurie al Basarabiei, prigonit de Carol II. Personaje: C.Z. Codreanu, mitropolitul Miron Cristea, Ion Antonescu. În nr. 56/2006, citim despre „spionii Moscovei” în România interbelică (autor Ludmila Rotari). Barbu Cioculescu dă la iveală o scrisoare prietenească a lui Th. Lavi (Loevenstein) către Șerban Cioculescu, din 16 dec. 1975 (Ierusalim). Cristina Păiușan relatează, la modul obiectiv, istoria conflictelor israeliano-arabe (1948-2006).

● Interesant este „SUPLEMENTUL DE CULTURĂ”, nr. 103/2006, al Editurii Polirom (16 pag.) în care, printre altele, ne oprim la afirmația lui V. Tismăneanu: „Nu puțini sunt cei care nu înțeleg că înfrângerea comunismului nu poate și nu trebuie să însemne resurecția unei drepte extremiste-xenofobe” (memento!). Mai amintim un interviu al Adrianei Babeți cu Mihai Șora (90 de ani).

● În „FEED-BACK”, nr. 1-2/2006 (lași), putem citi: „Mihail Eminescu” (sic!), de Emil Cioran (scris în 1943); „Ștefan cel Mare, precursor al lui Eminescu”, de Edgar Papu (în stil

„protocronist”); „Teroare și filosofie: dialoguri cu Jürgen Habermas și Jacques Derrida”, de O. Lohon (remarcabil); „Rătiunea lui Goya”, de F. Mirel (pseudonim?); poeme de Allen Ginsberg; „O meserie de vis”, de G.G. Marquez; poeme de Daniil Harms, David Burluik, iar Ghenadi Ayghi scrie despre marea avangardă artistică rusă, mulți ani ținută la „secret” (inclusiv Osip Mandelstam). Mai citim o recenzie a romanului *Axa lumii*, de Gh. Schwartz. O revistă pe cinste!

● În „DILEMA VECHĂ”, nr. 149/1 dec. 2006, Andrei Gorzo scrie despre „sălbaticul” Sacha Baron Cohen, o nouă „stea” în comedia cinematografică, pe linia Groucho Marx, Woody Allen. Magdalena Boiangiu scrie despre „Expirații” din India, a doua țară din lume ca număr de locuitori, unde oamenii de peste 60 de ani se apropie de 100 de milioane. Se poate face extrapolarea la demografia mondială.

● În revista „APOSTROF” (oct. 2006), remarcăm articolul lui Marcel Marcian, „Cântec pe zare”, despre volumul omonim al unui poet prea puțin cunoscut, Valentin Strava (Gavril Pop), născut în 1907, în satul Hotoan, județ Sălaj. Există o comunicare spirituală între scrisul lui Marcel Marcian și „Colindele” poetului sălăjan, un boem al Clujului interbelic.

● „LETTRE INTERNATIONALE” - ediția română, toamna 2006 (redactor șef - B. Elvin) - este o apariție-eveniment prin conținutul bogat: David Grossman, scriitor israelian, despre pierderea fiului său ucis în războiul cu Hezbollah (15 august 2006); dialog Mihai Șora - B. Elvin; proză de Jonathan Safran Foer, Antonio Tabucchi, Carlos Fuentes, Salman Rushdie; semnalarea unor cărți ca: B. Fundoianu, *Imagini și cărți din Franța*; *Pro și contra - Marcel Proust, Born in Utopia* (antologie de poezie românească în traducere engleză, cu autori precum Tzara, Fundoianu, Banuș, Gherasim Luca, Gabriela Melinescu, Andrei Codrescu,

Mariana Marin, printre 60 de nume ilustre); Rodica Binder scrie despre comemorarea a 50 de ani de la moartea lui Gottfried Benn și Bertholt Brecht; M. Rilkin despre „Golgota lui Lenin” (în sec. XXI), la care, printre multe articole, se alătură ilustrații semnate de Picasso, Lorca (poetul), Masereel, Malraux (scriitorul), Victor Vasarely, Jacques

Herold, Lovis Corinth, Tudor Banuș, Tudor Jebeleanu. Aflăm că istoricul britanic Simon Sebag Montefiore este autorul unei cărți traduse în 20 de limbi: *Stalin, Curtea Țarului roșu*.

● Amintim aici și de paginile de cultură din cotidiene, ce merită remarcate: „ADEVĂRUL LITERAR ȘI ARTISTIC”, din 29 nov. 2006 (Moshe Idel în dialog cu Marius Vasileanu); „JURNALUL NAȚIONAL”, din 30 nov. 2006 („Anticomunismul evreiesc, ceva despre care nu se vorbește”, despre dr. Al. Șafran, dr. W. Filderman); „COTIDIANUL”, din 1 dec. 2006 (Magdalena Boiangiu scrie despre dramatizarea romanului *Inimi cicatrizate*, de M. Blecher). O reacție pozitivă: Liviu Antonesei, în același număr, scrie despre „Spectre ale trecutului”, ocupându-se de negaționismul domnului Ion Coja.

● În „VATRA” (Tg. Mureș), nr. 9/2006, citim versuri de C. Abăluță („Doamne, dă-mi puterea să văd toate hoțiile din juru-mi și să tac”), apoi despre „Un document inedit privind un episod al invadării Herței de sovietici”, de Gabriel Catalan, în care sunt condamnate actele de represiune ale unor militari în retragere, împotriva populației evreiești ce nu pactiza cu ocupanții (surse: Efraim Guttman, Marcu Rozen ș.a.).

● Admirăm la revista „ARARAT”, nr. 19/2006, și conținutul și aspectul grafic, ce ne trezește invidia frățească, dorindu-i, în limita posibilului, o creștere continuă în număr de pagini. Am citit cu atenție și simpatie editorialul lui Mihai Ștefan Cazanian, informațiile culturale, de pildă despre conferința susținută de Varujan Vosganian la Teatrul Național, despre Orhan Pamuk, laureatul cu Premiul Nobel pentru Literatură, despre pictorul Ervant Nicogosian ș.a.

● Cu întârziere semnalăm... „SEMNALUL” (Loja B'nai B'rith „Dr. W. Filderman” - Toronto). Ultimele numere (121, 122) redactate de un nou colectiv păstrează stăcheta ridicată de până acum. Publicația se ocupă, exprimându-se într-o curată limbă română, de evenimentele din lume, din Israel, din România, bucurându-se de colaborarea unor oameni de cultură, precum Sergiu Fărcășan, Marius Mircu, Shaul Carmel, Victor Rusu, B. Mehr, Baruch Cohen, Getta Berghoff, Ella Rind, Ichil Leib ș.a. Totul este bine cumpănit de redactori, ce au modestia de a nu-și trece numele. Felicitări.

BORIS MARIAN

Vanessa Redgrave, iar numele eroinei - Esther. Ceea ce putea sugera lumea căreia aparțineau - și filmul, și producătorii lui - unii dintre ei reprezentând cinematografia veteranilor evrei din showbiz, dornici să readucă, acum pe celuloid, după atâta isterie și violență nevrotică, o lume mai calmă și echilibrată, o lume a poveștilor și a cărților clasice și să redea filmului ceva din dimensiunea sa educativă de care cineaștii „en vogue” se leapadă cu un refuz agasat.

De ce, până deunăzi, nu am urmărit totuși până la capăt *Pandativul*, deși am prins câteva secvențe, disperate, din desfășurarea intrigii? Cred că din lașitate, dacă e să spun adevărul. Din cauza teribilului inconfort psihic resimțit în fața lumii aceluia cămin de bătrâni obosiți de viață și doborâți de decrepitudine, așteptându-și în deprimare sfârșitul, uitați de familie și prieteni. Cu toate că era un azil dotat cu tot confortul pe care și-l pot permite bogății Americii, ceea ce făcea parcă și mai exasperantă lipsa poftelor de viață; ca să nu mai vorbim de cinismul criminal al unora din personalul medical secund, gata să-și ucidă pacienții, dacă dispariția lor le putea asigura drogurile râvnite. Când am văzut-o pe rasata actriță Vanessa Redgrave cu chipul săpat de urmele adânci ale bătrâneții (sugerate, desigur, de un machiaj savant), cu părul subțiat și rărit, cu tristețile ce-i stingeau ochii și cu tremurul parkinsonian ce îi cuprindea mâinile, am renunțat să văd continuarea filmului. Despre bătrânețe se vorbește cu prea multă brutalitate în zilele noastre, cu un soi de „sinceritate” dură ce ascunde, de fapt, și plictiseală și nepăsare, dacă nu și o anumită exasperare. Ideea că bătrânii sunt o povară pentru generațiile tinere, care-i „duc în cărcă” cu pensiile lor mărunte și neputințele lor fizice tot mai mari, o întâlnești azi mai pretutindeni, căpșușită cu ceva dispreț și sâstiseală. Suspinele cu care este deplănsă sărăcia în care trăiește senectutea sunt suspine cu uz și iz electoral, căroră li se cam stinge ecoul în perioadele dintre alegeri. Dar umilințele la care vârstnicii sunt supuși nu se sting nicicum. Ba, cred că ele sporesc pe măsură ce tinerii aleargă tot mai grăbiți să-și ocupe locurile, cu o nerăbdare care, la drept vorbind, nu este de azi, de ieri. Conflictul dintre generații aparțin tuturor vremurilor, numai că azi sunt parcă mai intense, mai dezinhitate, pentru că și miza este mai mare, pentru că joburile sunt mai puține, iar longevitatea mai mare. Circulă în prezent o noțiune care îi înfioară pe cei care se apropie de treptele coborâtoare ale vârstelor, noțiunea de „generație expirată”. Ați urmărit, poate, suetele duminicale purtate, pe Realitatea Tv., de cei „Doi dintr-o barcă”, filosofi Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu, pe această temă a „expirării” premature, noțiune care părea că le dă târcoale până și domniilor lor, provocându-le un frison de neplăcere (bine ambalat în amuzament, desigur). Dar scriitorul Octavian Paler, cu vocația dumisale de Casandră apocaliptică, mărturisise, fără urmă de umor, că nu-și mai ia cu sine buletinul de identitate (trădător al vârstei), de frica a ceea ce ar putea păți la o adică pe stradă, în calitate de octogenar. Să le placă tinerilor de astăzi mai mult ca oricând cinica anecdotă: „E adevărat că bătrânețea aduce seninătate? Fii serios, dom'le, poate vrei să spui senilitate!”. Să-i expediem, așadar, pe buncii spre „cimitirul elefanților” de la primele lor lapsusuri, ca să demonstrăm că „nu-i uităm pe cei care uită?”. Să nu mai „cumpărăm” bătrâni, ci, eventual, să-i dăm altora pe gratis?

Despre relațiile dintre vârste e vorba și în *Pandativul*, „Hallmark”-ului. Dar altfel. Încurajator, demn și uman. Arătându-ne că se poate, că între generații există vase puternic comunicante, că ele au nevoie și se pot propti la greu unele de altele. Bătrâna și înțeleapta Esther, cu tristețile și amintirile îngropate între cele două căpăcele de aur ale pandantivului, martor al unei crude istorii, îi ajută pe un tânăr asistent medical să se salveze dintr-o nedreaptă acuză de crimă. Iar ea își recâștigă sentimentul utilității și pe cel al unei familii restituite. Nu e o capodoperă cinematografică *Pandativul* în cauză, dar până la urmă te poate scutura un ceas-două de spaima senectuții însingurate.

SANDA FAUR

Bătrâna doamnă Esther și pandativul

Salonul literar R.E.

TOMA HIRTH - de la șevalet la prozo-poeme

După proza... poetului Grișa Gherghei din ședința anterioară, am ascultat de această dată poeme, proză și prozo-poeme ale pictorului Toma Hirth. Numărul participanților la *Salon* a crescut, ca și „intensitatea” dezbaterilor. Au vorbit Doina Chilargi, Em. Reicher, Grișa Gherghei, Zigu Tauberg, Ticu Goldstein, ca și redactorul șef al R.E., Dorel Dorian. Toma Hirth scrie „cu naturalețe”, „are metafore care «bat»”, s-a vorbit de Chagall, Michelangelo, dar și de alții. Din păcate, Toma Hirth nu a venit cu copii, astfel că unii prieteni ai *Salonului*, neauzindu-l cum trebuie, precum traducătorul Dietrich Fuhrmann, au cerut să se asigure și copii pentru viitoarele întâlniri. Așteptăm, deci, o selecție a autorului și îi urăm un debut... în volum. La final, am ascultat frumoase versuri citite de *Claudia Voiculescu*, căreia îi vom rezerva o viitoare întâlnire în exclusivitate. Doamna *Elena Roșu-Gane* ne-a adus un exemplar din romanul *Rochie de mireasă cu fluturi arămii* al regretatului Horia Gane. (Îl vom prezenta în revistă). *Zigu Tauberg* ne-a comunicat că, la aniversarea Societății de Astrofizică Română, care a avut loc la Observatorul Municipal București, s-au citit versuri ale membrilor *Salonului* nostru literar, căruia i s-a decernat și o „Diplomă de Onoare”. Secretarul S.A.R. este poetul *Andrei Dorian Gheorghe*. (B.M.M.)

„Menora” din Focșani

Am primit numerele 4 și 5 ale publicației evreilor din Focșani. Le mulțumim, oprindu-ne la câteva repere. Primele pagini sunt dedicate sărbătorii din luna apariției, apoi informații despre Israel, istoria Aliaiei românești, ridicarea localităților Rishon leZion, Petah Tikva, Yad Mordehai. Aflăm câteva date despre istoria unor comunități mai mici, precum cea din Odobești (începând cu sec. XVIII), sfaturi medicale, pericope, informații din viața comunitară, umor, calendar, ca și prezentarea la zi a noilor titluri de cărți apărute la Ed. Hasefer. Datorită președintelui Mircea Rond și colectivului redacțional, revista este o vie oglindă a preocupărilor evreilor focșaneni. (B.M.M.)